TRANSPORTFÖRETAGEN

Tempen på bussbranschen

Västmanlands län 2021

Rapportens nyckelfynd

Transportföretagen genomförde under våren 2021 en enkätundersökning riktad till bussbranschen. Syftet har varit att kartlägga det totala rekryteringsbehovet av bussförare, bussmekaniker och trafikledare de kommande tre åren.

- *Det sammanlagda rekryteringsbehovet i de tre yrkesgrupperna under den kommande treårsperioden uppskattas till* 4 700 personer.
- *Under det kommande året avser branschen att rekrytera knappt 1 700 personer i de undersökta yrkesgrupperna.*
- *Under de efterföljande två åren bedömer man att ytterligare 3 000 personer behöver rekryteras.*
- *4 av 10 företag som försökt rekrytera bussförare under det senaste året har upplevt svårigheter att hitta rätt kompetens.*

I Västmanlands län avser branschen att rekrytera 106 personer den kommande treårsperioden.

Mer om rapporten

- *Rapporten inkluderar tre yrkesgrupper där branschen upplever ett stort behov de kommande åren. Dessa är **bussförare**, **trafikledare** samt **bussmekaniker**.*

- *Undersökningen genomfördes maj–juni 2021 och resultaten påverkas av den pågående **pandemin**, som har slagit hårt mot bussbranschen. Det förklarar också det minskade rekryteringsbehovet jämfört med tidigare undersökningar.*

- *Statistik över antal anställda bussförare efter trafiktyp finns för första gången med i rapporten.*

- *Enkäten riktade sig till Sveriges Bussföretags medlemsföretag samt till kommunala bussbolag.*

Fortsatt stort rekryteringsbehov i bussbranschen

Rikets rekryteringsbehov är 4 700 personer den kommande treårsperioden

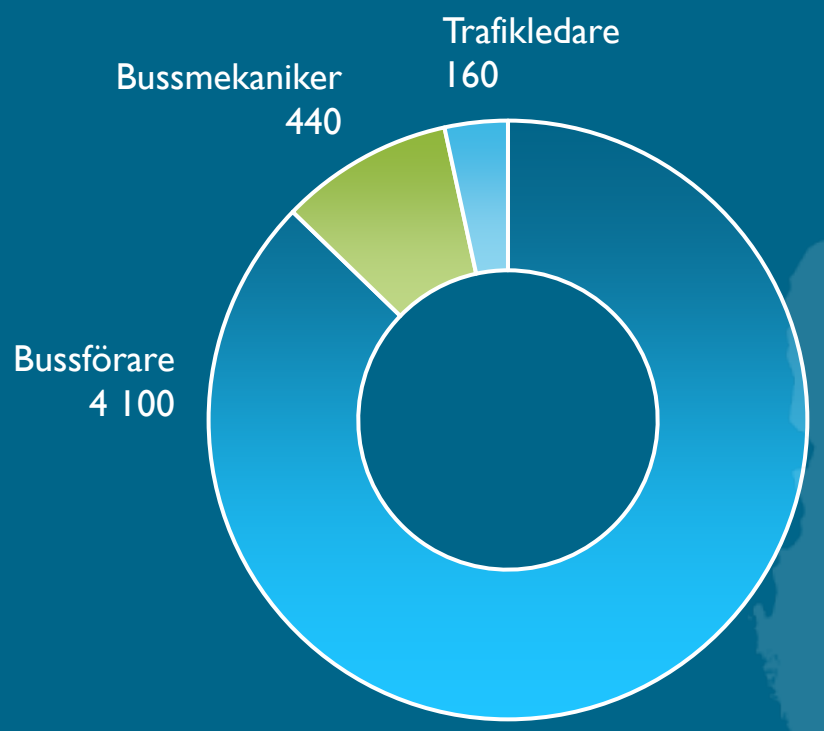

Rekryteringsbehovet för bussförare enligt de senaste undersökningarna

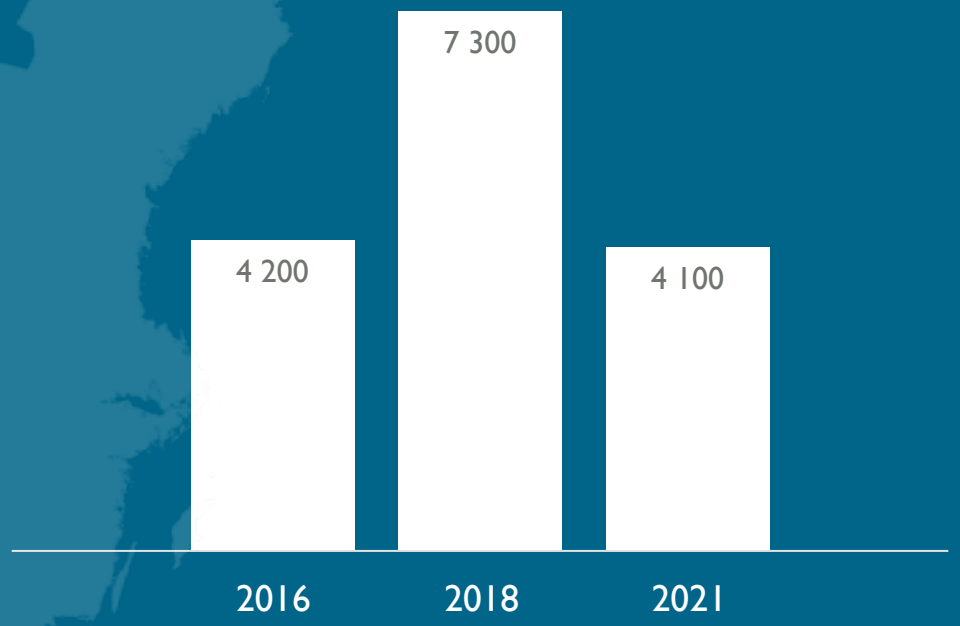

Västmanlands län

106

Det totala rekryteringsbehovet uppskattas till 106 personer under den kommande treårsperioden.

0%

Av de företag som har försökt att rekrytera **bussförare** uppger inga företag att de haft svårigheter.

Coronapandemins påverkan på bussbranschen

- *Jämfört med 2018 har rekryteringsbehovet nästan halverats, vilket sannolikt är en effekt av pandemin som medfört ett kraftigt minskat antal bussresenärer.*

- *Inom den subventionerade linjetrafiken minskade resandet 2020 med drygt 30 procent jämfört med år 2019. För den kommersiella linjetrafiken minskade antalet resande med 65 procent mellan 2019 och 2020[1].*

- *I en medlemsundersökning genomförd av Sveriges Bussföretag uppgav 75 procent av bussföretagen att de inom vissa segment tappat 80 procent av sin omsättning eller mer under 2020 jämfört med 2019, det vill säga före pandemin.*

[1] Trafikanalys (2021), Regional linjetrafik 2020

Företagen upplever svårigheter att rekrytera

- *Hälften av företagen i riket har haft behov av att rekrytera bussförare under det senaste året.*
- *Av dessa företag rapporterar fyra av tio att de haft svårigheter med rekryteringen av bussförare.*
  - ***I Västmanlands län har inget av dessa företag haft svårigheter att rekrytera bussförare.***
- *Allra störst har svårigheterna varit för företag med 10-19 anställda, där svarar nästan två tredjedelar av bolagen att de haft svårigheter att rekrytera bussförare under det senaste året.*

Därför är det svårt att rekrytera bussförare i riket

- *Tre av fyra företag som haft svårt att rekrytera bussförare uppgav att det var svårt att hitta personer med tillräckliga **språkkunskaper**.*
- *Fyra av tio har svarat att det var svårt att hitta personer med **rätt yrkesutbildning**.*
- *Var fjärde har uppgivit att det var svårt att hitta personer med **rätt yrkeserfarenhet**.*

Brist på bussförare kan leda till samhällsekonomiska konsekvenser

På sikt kan brist på bussförare leda till…

- *Försämrade kommunikationer och minskade möjligheter för människor att bo längre från arbetsplats/studieort vilket i sin tur styr i val av bostadsort.*
- *Svårigheter för lokala företag att anställa.*
- *Försämrade möjligheter för föreningsverksamhet.*
- *Sämre turtäthet/inställda turer som medför minskad attraktivitet för det kollektiva resandet med ökad miljöpåverkan som följd.*
- *Negativ påverkan på svensk turism och besöksnäringen.*

Antal anställda bussförare efter trafiktyp i riket

- *I 2021 års undersökning ställdes för första gången en fråga om vilken typ av trafik företaget bedriver.*
- *Majoriteten, två tredjedelar, av alla anställda bussförare finns i bolag som endast/i huvudsak bedriver upphandlad trafik.*

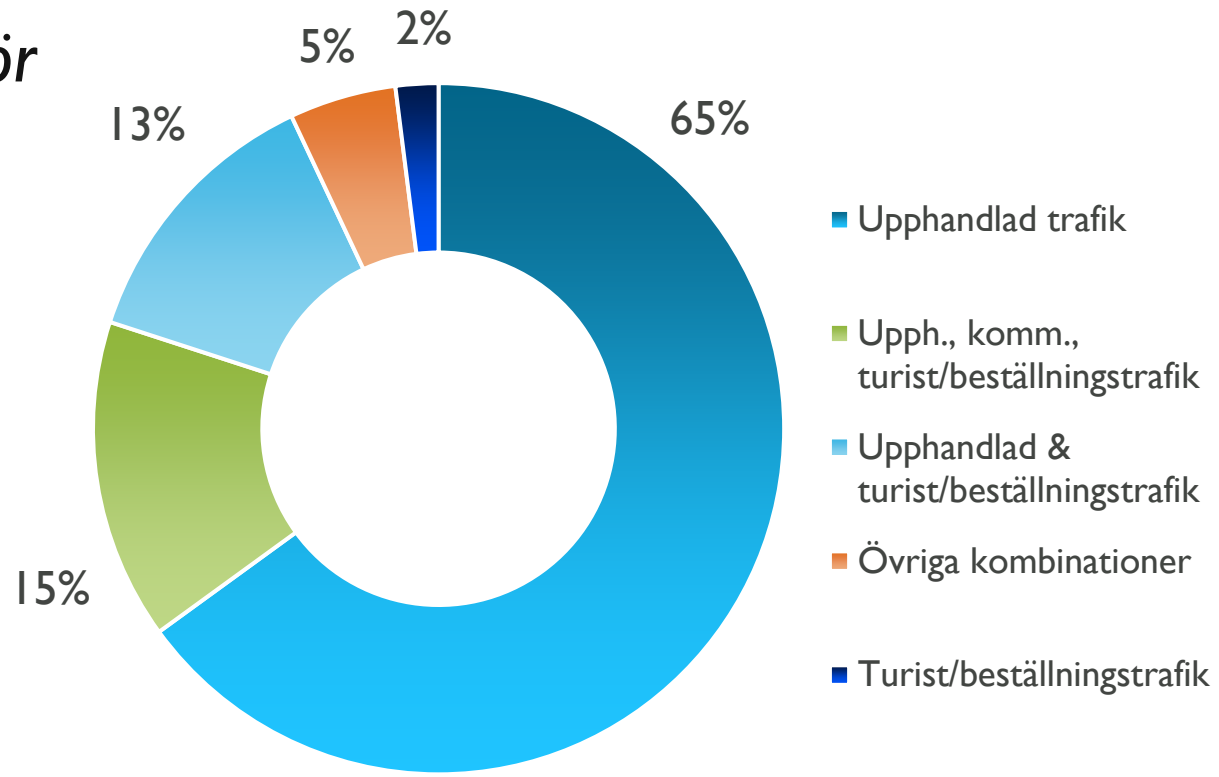

Rekryteringsbehovet i Västmanlands län

Sett till region är rekryteringsbehovet störst i de tre storstadslänen Stockholms, Västra Götalands och Skåne län.

I Västmanlands län uppskattas rekryteringsbehovet till 93 bussförare, 9 bussmekaniker och 4 trafikledare under den kommande treårsperioden.

93

bussförare behövs i Västmanlands län

9

bussmekaniker behövs i Västmanlands län

4

trafikledare behövs i Västmanlands län

TRANSPORTFÖRETAGEN

Rekryteringsbehov bussförare per län

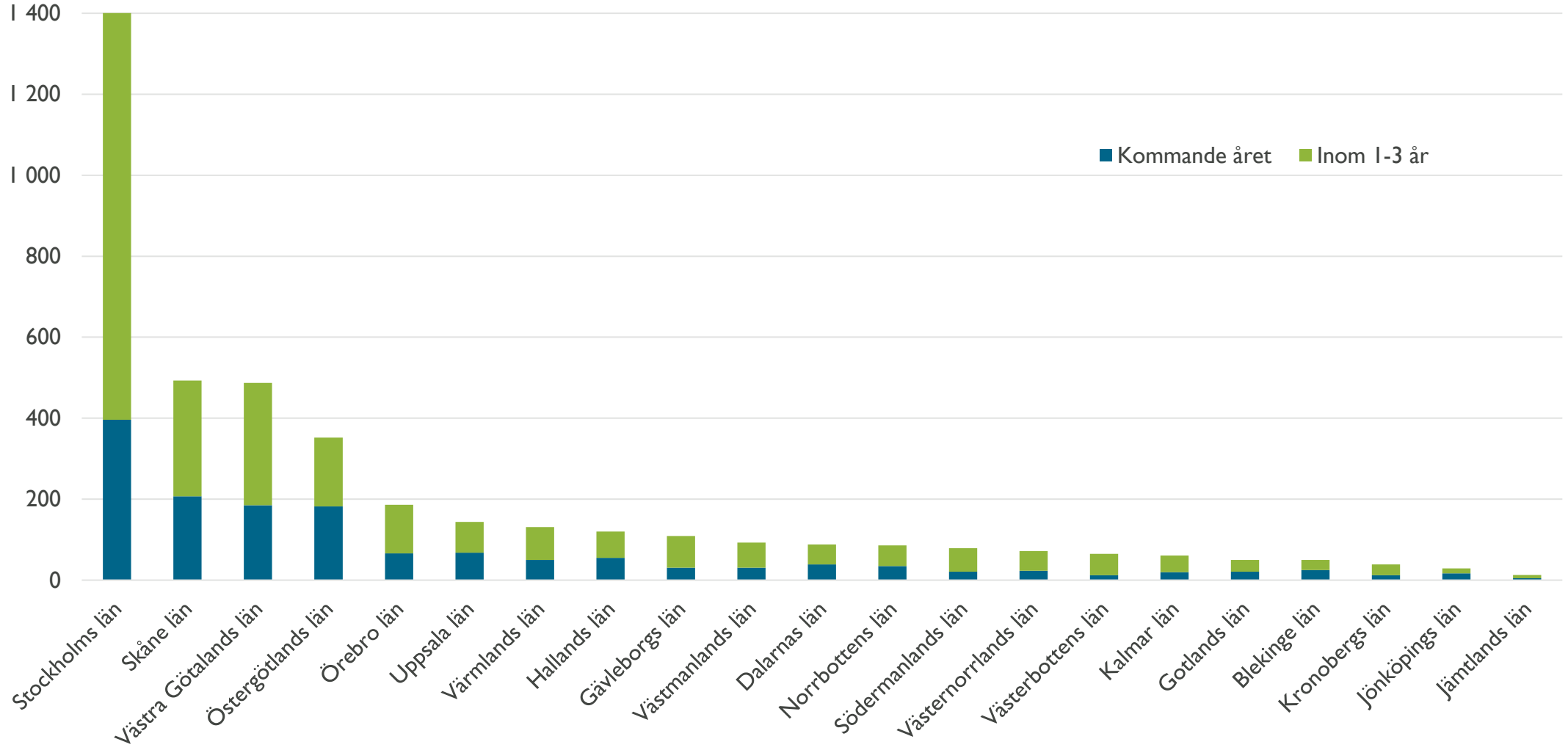

Stor brist på bussmekaniker

- *Behovet av bussmekaniker det kommande året uppskattas till 160 personer i riket.*

- *Totalt under den kommande treårsperioden bedöms omkring 440 bussmekaniker behöva rekryteras i riket.*

9

bussmekaniker behöver rekryteras under den kommande treårsperioden i Västmanlands län

Fler trafikledare behövs

- *Behovet av trafikledare i riket bedöms vara drygt 40 personer under det kommande året.*

- *Totalt under den kommande treårsperioden bedömer bussbranschen att 160 trafikledare behöver rekryteras i riket.*

4

trafikledare behöver rekryteras under den kommande treårsperioden i Västmanlands län

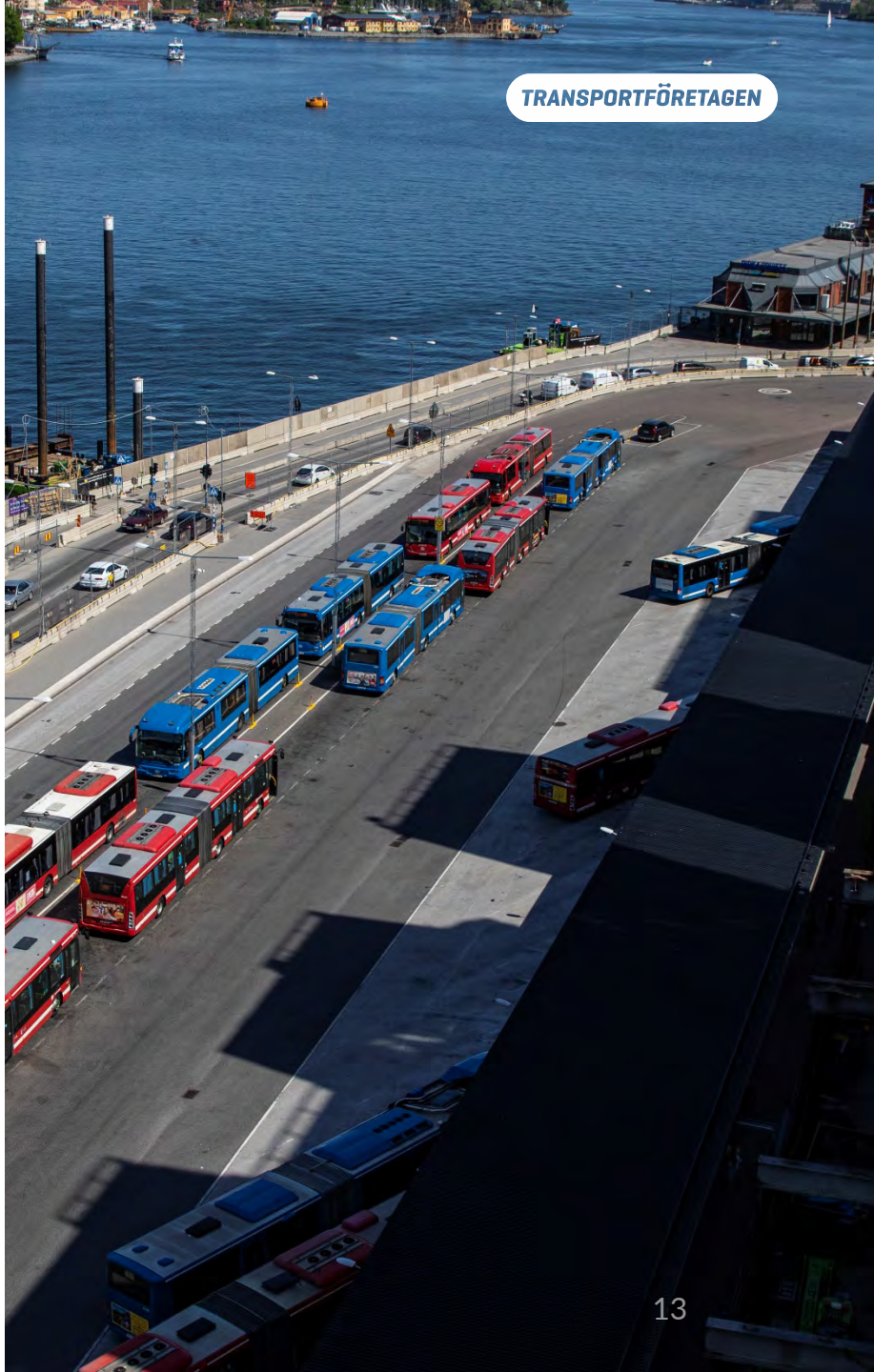

Rekryteringsbehov efter yrkesgrupp i riket

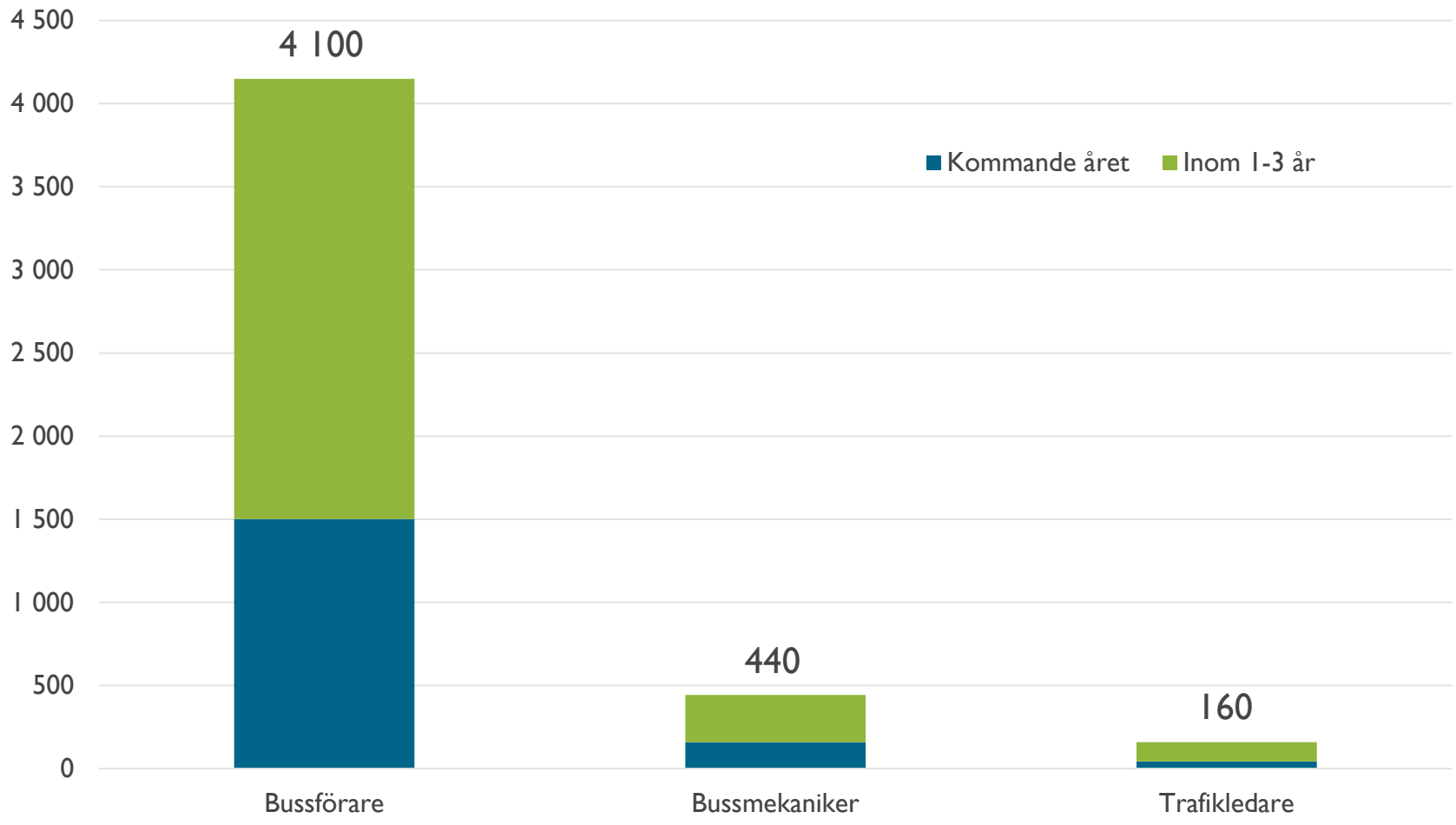

Svårigheter att rekrytera bussförare

Andel företag (%) som haft svårigheter att rekrytera bussförare under 2020-2021, fördelat på län.

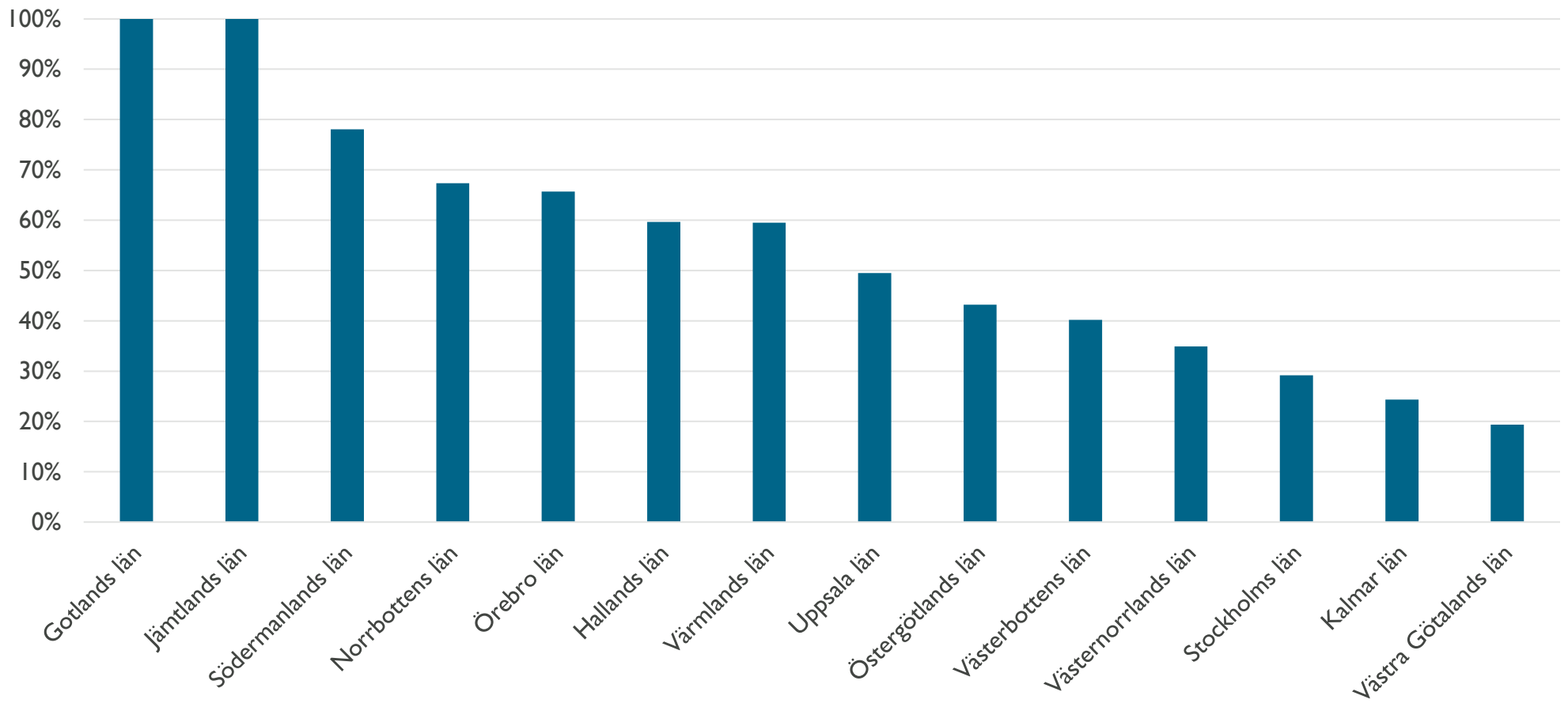

Fler kvinnor behövs

- *Bussföraryrket är fortfarande mansdominerat. Andelen anställda kvinnor är 11 procent, vilket är en nedgång jämfört med 2018 då andelen kvinnor var 14 procent.*
- ***I Västmanlands län är 21 procent av alla bussförare kvinnor. Bland trafikledare är andelen betydligt högre. Mer än hälften av trafikledarna är kvinnor.***

21%

21% av de anställda bussförarna är kvinnor i Västmanlands län

0%

0% av de anställda bussmekanikerna är kvinnor i Västmanlands län

54%

54% av de anställda trafikledarna är kvinnor i Västmanlands län

Var fjärde bussförare i riket är över 61 år

- *Bland bussmekaniker och trafikledare i riket är 17 procent respektive 11 procent över 61 år.*
- ***I Västmanlands län är 20 procent över 61 år.***

20%

av bussförarna i Västmanlands län är över 61 år

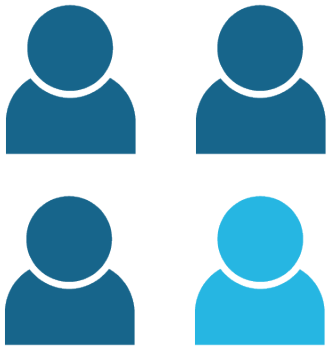

Var fjärde bussförare i riket är över 61 år

Stora pensionsavgångar de närmaste åren

- *I riket uppskattas drygt 900 bussförare gå i pension under det kommande året och cirka 1 400 bussförare förväntas gå i pension inom 1-3 år.*
- ***I Västmanlands län förväntas 14 bussförare gå i pension under det kommande året och 25 bussförare inom 1-3 år.***

14

bussförare i Västmanlands län förväntas gå i pension under det kommande året

25

bussförare i Västmanlands län förväntas gå i pension inom 1-3 år

Pensionsavgångar bland bussförare fördelat på län de kommande tre åren

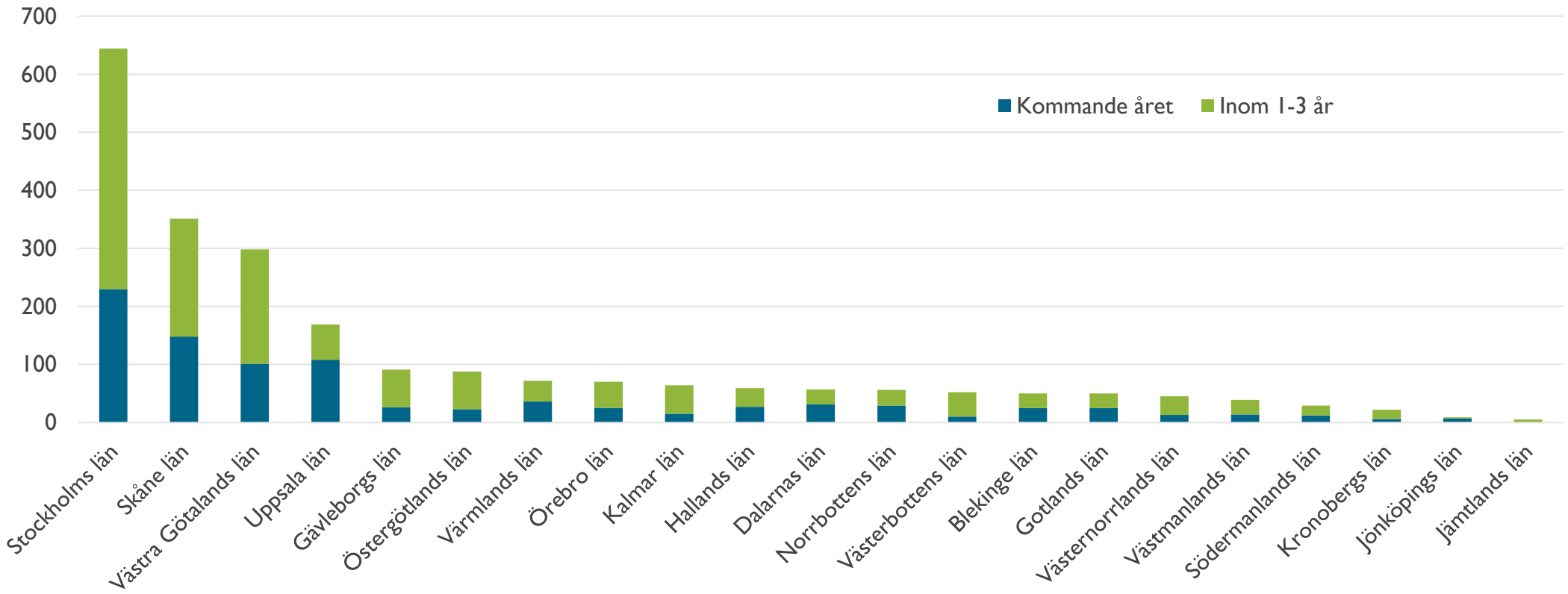

avgångar bland bussförare

En satsning på bussförarutbildning skapar möjligheter

- *Utbildningen leder till arbete och erbjuder snabb etablering på arbetsmarknaden.*
- *En satsning på utbildning riktad till utrikes födda bidrar till ökad integration i samhället och ger mångkulturella arbetsplatser.*
- *Skapar arbetstillfällen över hela landet.*
- *Normalt finns en stabil efterfrågan på personal i bussbranschen (dock ej vid pandemi)*

Transportföretagens förslag på åtgärder

- *Antalet platser inom vuxenutbildningen måste öka. Därför är en fortsatt – och långsiktig – utbyggnad av yrkesvux och yrkeshögskolan nödvändig. Därutöver är en fortsatt satsning på arbetsmarknadsutbildningar också av stor betydelse för transportnäringen.*
- *Utbildningskvaliteten behöver stärkas. Genom att initiera och stärka samverkan mellan utbildningsanordnare och företag i bussbranschen höjs utbildningskvaliteten.*
- *Fortsatt offentlig stöttning och utveckling och implementering av valideringssystem och yrkesprov.*
- *Integrerad körkortsutbildning för elever i gymnasieskolan samt inför möjligheten till CSN-lån för att ta körkort kopplat till behörigheterna C och D.*
- *Det behövs långsiktiga och offentliga satsningar som bidrar till att förändra bilden av yrkesutbildningar.*
- *Sänkt bussförarålder så att åldersgränsen för yrkesförare av både buss och godstrafik blir 18 år.*
- *Slopa den så kallade 50-km gränsen för unga bussförare så att de kan schemaläggas och köra den trafik som bedrivs – 50-km gränsen är en del i ett europeisk regelverk som är anpassat för länder inom EU med andra avstånd och villkor än Sverige.*

Kort om undersökningen

Transportföretagen, där Sveriges Bussföretag är ett av flera förbund, genomförde under våren 2021 och i samarbete med Statisticon AB en enkätundersökning riktad till samtliga medlemsföretag inom Sveriges Bussföretag med minst en anställd. Utöver medlemsföretagen inkluderades även fem kommunala bolag som inte är medlemmar i Sveriges Bussföretag.

Det huvudsakliga syftet med undersökningen är att kartlägga bussbranschens rekryteringsbehov under den kommande treårsperioden. Resultaten från undersökningen kommer i huvudsak att användas i dialogen med politiker, myndigheter, huvudmän, skolor och allmänheten för att stärka bussbranschens kompetensförsörjning.

Svarsandelen i undersökningen är 43 procent. I bussbranschen står dock ett fåtal företag för en övervägande majoritet av alla anställda. Om man i stället ser till svarsandelar i förhållande till antal anställda är andelen svar i undersökningen 74 procent.

En detaljerad beskrivning av undersökningsmetoden går att få via e-post kompetens@transportforetagen.se

De yrkesgrupper som undersökts är: Bussförare – Bussmekaniker - Trafikledare